

بررسی رابطه سرمایه فرهنگی با میزان کاربست راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گرگان

خدیجه حیدری گرگی^۱، نگین جباری^۲

^۱ کارشناس ارشد، مدیریت آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، ^۲ دکتری مدیریت آموزشی، استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی گرگان، گرگان، ایران.

مجله راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی دوره اول شماره دوم پاییز و زمستان ۹۳ صفحات ۱۷-۹.

چکیده

مقدمه و هدف: هدف این پژوهش، بررسی رابطه بین سرمایه فرهنگی و راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گرگان است.

روش‌ها: روش تحقیق توصیفی از نوع همبستگی است که به صورت پیمایشی انجام گرفته است. جامعه تحقیق دانشجویان دختر و پسر سال دوم تا چهارم در رشته‌های پیراپزشکی، بهداشت، پرستاری و مامایی، پزشکی و دندانپزشکی شاغل به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی گرگان به تعداد ۷۶۵ نفر می‌باشد که ۲۶۲ نفر از آنان بر اساس جدول کرجسی - مورگان به عنوان حجم نمونه و به روش تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. جهت اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق از دو پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری وین اشتاین (۱۹۸۷) و پرسشنامه سرمایه فرهنگی استفاده شد. به منظور بررسی وجود ارتباط و نیز میزان آن بین متغیرها از آزمون همبستگی و جهت پیش‌بینی متغیر وابسته از طریق متغیرهای مستقل از رگرسیون چندگانه به کمک نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ استفاده گردید.

یافته‌ها: نتایج نشان دادند که رابطه معناداری بین سرمایه فرهنگی و راهبردهای مطالعه و یادگیری وجود دارد، همچنین رابطه معناداری بین سرمایه فرهنگی نهادینه شده و مؤلفه‌های اشتیاق و خودنظم‌دهی وجود دارد، به عبارت دیگر هر چقدر سرمایه نهادینه شده دانشجویان افزایش می‌یابد، اشتیاق و خودنظم‌دهی دانشجویان نیز نسبت به بکارگیری راهبردهای مطالعه و یادگیری افزایش پیدا می‌کند، بنابراین دانشجویانی که کیفیت محیط خانواده‌هایشان از نظر فرهنگی بالاتر است، میزان کاربست راهبردهای مطالعه و یادگیری نیز در آنان بیشتر می‌باشد. ولی رابطه معناداری بین سرمایه فرهنگی نهادینه شده و مؤلفه مهارت وجود ندارد. بین سرمایه فرهنگی تجسم یافته و هر سه مؤلفه راهبردهای مطالعه و یادگیری (مهارت، اشتیاق و خودنظم‌دهی) رابطه معنادار وجود دارد. همچنین سرمایه فرهنگی عینیت یافته تنها با مؤلفه اشتیاق رابطه مستقیم و معناداری دارد، بدین معنی که هرچه میزان مصرف کالای فرهنگی در دانشجویان افزایش می‌یابد، میزان اشتیاق درونی دانشجویان در بکارگیری راهبردهای مطالعه و یادگیری نیز افزایش می‌یابد.

نتیجه‌گیری: به طور کلی هر چه زمینه‌های خانوادگی، طبقه اجتماعی، سرمایه‌گذاری‌های گوناگون و تعهدات نسبت به تعلیم و تربیت دانشجویان افزایش می‌یابد، میزان کاربست راهبردهای مطالعه و یادگیری نیز در آنان افزایش پیدا می‌کند.

کلیدواژه‌ها: سرمایه فرهنگی، راهبردهای مطالعه و یادگیری، نهادینه شده، تجسم یافته، عینیت یافته.

نویسنده مسئول:
خدیجه حیدری گرگی
دانشگاه پیراپزشکی دانشگاه علوم
پزشکی گلستان
گرگان - ایران
پست الکترونیکی:
mhaidan554@gmail.com

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۲/۱۱/۸ اصلاح نهایی: ۹۳/۱/۳۰ پذیرش مقاله: ۹۳/۲/۲

ارجاع: حیدری گرگی خدیجه، جباری نگین. بررسی رابطه سرمایه فرهنگی با میزان کاربست راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گرگان. راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی. ۱۳۹۳؛ ۲(۱): ۱۷-۹.

مقدمه:

موفقیت در زمینه‌های تحصیلی و شغلی به عنوان یک امر مسلم و ضروری در جوامع رو به توسعه درآمده است و چنین جوامعی چه در سطح رقابت‌های بین‌المللی و چه برای بالا بردن سطح زندگی اجتماعی و اقتصادی افراد جامعه، ناگزیر از پیشرفت در تحصیل علم و صنعت می‌باشند. از این رو در این گونه جوامع غالباً اهمیت تحصیلات و اشتغال به طور چشمگیری فزونی می‌یابد. بورديو معتقد است که ساختار طبقاتی جوامع پیشرفته را تنها اقتصاد تعیین نمی‌کند، بلکه علاوه بر اقتصاد یا سرمایه اقتصادی، برای تحلیل طبقات در این جوامع باید سرمایه اجتماعی و فرهنگی را نیز مدنظر قرار داد. سرمایه فرهنگی از نظر بورديو عبارت از شناخت و ادراک فرهنگ و هنرهای متعالی، داشتن ذائقه خوب و شیوه‌های عمل متناسب است، در واقع هدف بورديو تنها این نیست که نشان دهد طبقات مختلف دارای سرمایه‌های فرهنگی متفاوت هستند، بلکه او قصد داشت نشان دهد که طبقات اجتماعی از طریق ایجاد سرمایه فرهنگی در کودکان، خود را باز تولید می‌کنند. از همین مسیر فرضیه مهم سرمایه فرهنگی و بازتولید طبقاتی خلق می‌شود (۱).

فراگیری که با آورده‌های بیشتر و بهتری از سرمایه فرهنگی وارد نظام آموزشی می‌شوند، بهتر می‌توانند مهارت‌هایی را که از طرف سیستم آموزشی مهم تلقی می‌شود، پذیرفته و مسیر خود را تا بالاترین سطوح تحصیلی ادامه دهند.

یادگیری و سپردن آموخته به ذهن از جمله مسائلی است که پیوسته برای دانش پژوهان و دانشجویان مطرح بوده و تاکنون روش‌ها و راه‌های مختلفی برای بهتر یادگرفتن و خوب آموختن از سوی صاحب نظران بیان شده است. تجربه نشان داده است که بسیاری از دانشجویان ساعت‌ها مطالعه می‌کنند، اما نتیجه‌ای که می‌گیرند رضایت‌بخش نیست و درصد آموخته‌ها پایین است. این افراد به علت بی‌خبری از روش‌های درست یادگیری و مطالعه، کوشش زیادی را برای یادگیری انجام داده، وقت و انرژی زیادی صرف می‌کنند؛ ولی به نتیجه مطلوب دست نمی‌یابند در صورتی که آنان می‌توانند با استفاده از راهبردهای صحیح یادگیری و مطالعه، مطالب را بهتر و راحت‌تر یاد بگیرند و در امتحانات موفق شوند (۲).

امروزه هدف آموزش، که پرورش پتانسیل یادگیری فراگیر و تبدیل وی به فراگیر مادام‌العمر است، گسترده شده است. اگر رغبت فراگیران را افزایش دهیم می‌توانیم به تأثیر آن بر زندگی فرهنگی و یادگیری وی توجه نماییم.

در جهان علمی و فراعلمی امروز، انسان با دستاوردهای علمی، اختراعات و تکنولوژی، اهداف و مقاصد خود را به پیش می‌برد. جامعه‌ای که از سرمایه فرهنگی با دانشی غنی‌تر و فرهنگ مستحکم‌تری برخوردار باشد، در پیمودن طریق پیشرفت و توسعه موفق‌تر خواهد بود و شرایط لازم برای پویایی جامعه فراهم می‌شود. بنابراین یکی از عواملی که در بکارگیری راهبردهای مطالعه و یادگیری می‌تواند موثر باشد، سرمایه فرهنگی افراد است. از نظر بورديو افرادی که سرمایه فرهنگی بیشتری دارند برای گذراندن مواد درسی آماده‌ترند و از نوق بیشتری برای یادگیری مفاهیم ذهنی و انتزاعی برخوردارند (کالمین و کرای کومپ، به نقل از نوغانی). همچنین نتایج تحصیلی و رفتار تحصیلی این افراد وابسته به سرمایه فرهنگی است که از طریق خانواده انتقال می‌یابد (۳). با توجه به مطالب بالا محقق در این پژوهش به دنبال پاسخ به این سؤال می‌باشد که آیا بین سرمایه فرهنگی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گرگان با میزان کاربردهای مطالعه و یادگیری آنان رابطه وجود دارد؟

روش‌ها:

این پژوهش از نظر ماهیت و روش توصیفی - پیمایشی و همبستگی می‌باشد. جامعه تحقیق شامل دانشجویان دختر و پسر سال دوم تا چهارم رشته‌های پیراپزشکی، بهداشت، پرستاری و مامایی، پزشکی و دندانپزشکی در مقاطع کارشناسی پیوسته، کارشناسی ناپیوسته و دکترای عمومی، شاغل به تحصیل در نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۳-۹۲ در دانشگاه علوم پزشکی گرگان به تعداد ۷۶۵ نفر می‌باشد که ۲۶۲ نفر از آنان بر اساس جدول کرجسی - مورگان به عنوان حجم نمونه محاسبه گردید. جهت اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق از دو پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری وین اشتاین (۱۹۸۷) و پرسشنامه سرمایه فرهنگی لطیفی (۱۳۹۰) استفاده شد که ضریب آلفای کرونباخ آنها به ترتیب برابر ۰/۸۵۸ و ۰/۸۳۰ به دست آمده است.

اولین پرسشنامه مورد استفاده در این تحقیق، پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری است که دارای ۴۴ سوال بوده و از پرسشنامه استاندارد راهبردهای مطالعه و یادگیری ارائه شده توسط وین اشتاین و همکاران استخراج شده است.

این پرسشنامه دارای سه مؤلفه اصلی مهارت، اشتیاق و خودنظم‌دهی می‌باشد که در ۱۰ مقیاس مشتمل بر نگرش، انگیزش، کنترل وقت، اضطراب، تمرکز، پردازش اطلاعات، انتخاب ایده اصلی، راهنمای مطالعه، خودآزمایی و راهبردهای آزمون مورد سنجش قرار می‌گیرد.

واحدهای پژوهش پس از مطالعه هر یک از عبارات، با علامت گذاری روی مقیاس رتبه‌بندی پنج درجه‌ای (اصلاً در مورد من صدق نمی‌کند، معمولاً در مورد من صدق نمی‌کند، تا حدی در مورد من صدق نمی‌کند، معمولاً در مورد من صدق می‌کند، کاملاً در مورد من صدق می‌کند) مقابل آن مشخص می‌گردند. روایی و پایایی ویرایش فارسی پرسشنامه در مطالعه‌ای مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است (۴).

پرسشنامه دوم مربوط به سرمایه فرهنگی است، که در پایان نامه کارشناسی ارشد خانم سمیه لطیفی با عنوان "ارتباط سرمایه فرهنگی با انگیزش پیشرفت و عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه تهران" بکار گرفته شده که دارای ۲۰ سوال می‌باشد. روایی و پایایی این پرسشنامه نیز توسط لطیفی مورد تأیید قرار گرفته است. این پرسشنامه سه مقیاس نهادینه یافته، تجسم یافته و عینیت یافته را می‌سنجد. این دو پرسشنامه توسط دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گرگان تکمیل شدند. پس از اتمام پژوهش و جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات، پرسشنامه مورد بازبینی قرار گرفت. در پژوهش حاضر، برای تعیین پایایی آزمون از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است. جهت بررسی پایایی پرسشنامه‌ها، نمونه اولیه ۳۰ پرسشنامه پیش‌آزمون را شامل گردید و سپس با استفاده از داده‌های به دست آمده از پرسشنامه‌های فوق و با نرم‌افزار آماری SPSS میزان ضریب اعتماد با روش آلفای کرونباخ محاسبه شد که ضریب آلفای کرونباخ، سرمایه فرهنگی و راهبردهای مطالعه و یادگیری به ترتیب ۰/۸۳۰ و ۰/۸۵۸ به دست آمد. اعداد فوق، بیانگر این است که پرسشنامه مورد استفاده، از قابلیت اعتماد یا پایایی لازم برخوردار است (جدول ۱).

جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها و بررسی وجود ارتباط و نیز میزان آن بین متغیرها از آزمون همبستگی و آنالیز واریانس یک طرفه و جهت پیش‌بینی متغیر وابسته از طریق متغیرهای مستقل از رگرسیون چندگانه به کمک نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ استفاده گردید. به منظور بررسی وضعیت توزیع متغیرهای مورد مطالعه از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شد

جدول ۱- ضریب آلفای کرونباخ برای متغیرهای تحقیق

متغیر	ضریب آلفای کرونباخ	تعداد آیتم
سرمایه فرهنگی	۰/۸۳۰	۱۴
نهادینه شده	۰/۸۰۸	۲
تجسم‌یافته	۰/۷۹۱	۱۱
عینیت‌یافته	۰/۶۵۴	۱
مؤلفه اشتیاق	۰/۷۴۲	۱۲
مؤلفه مهارت	۰/۷۱۱	۱۲
مؤلفه خودنظم‌دهی	۰/۶۴۴	۲۰

یافته‌ها:

فراوانی دانشجویان بر اساس دانشکده در جدول ۲ بیان شده است. بر این اساس، از مجموع ۲۶۲ نفر پاسخ دهنده به این سؤال، تعداد ۴۷ نفر در دانشکده پزشکی، تعداد ۳۶ نفر در دانشکده دندانپزشکی، تعداد ۷۸ نفر در دانشکده پیراپزشکی، تعداد ۳۹ نفر در دانشکده بهداشت و تعداد ۶۲ نفر نیز در دانشکده پرستاری تحصیل می‌کنند.

جدول ۲- فراوانی دانشجویان به تفکیک دانشکده

دانشکده	تعداد	درصد	درصد تجمعی
پزشکی	۴۷	۱۷/۹	۱۷/۹
دندانپزشکی	۳۶	۱۳/۷	۳۱/۷
پیراپزشکی	۷۸	۲۹/۸	۶۱/۵
بهداشت	۳۹	۱۴/۹	۷۶/۳
پرستاری و مامایی	۶۲	۲۳/۷	۱۰۰
کل	۲۶۲	۱۰۰	

آمار توصیفی مربوط به متغیرهای تحقیق شامل میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر در جدول ۳ ارائه شده است. از آنجایی که مقدار Pvalue برای مؤلفه‌های راهبردهای مطالعه و یادگیری (مؤلفه مهارت، اشتیاق و خودنظم‌دهی)،

سرمایه فرهنگی کل و بعد تجسم یافته آن بزرگتر از ۰/۰۵ می باشد، بنابراین می توان گفت که توزیع داده های این متغیرها از توزیع نرمال تبعیت می کنند. ولی به دلیل کوچکتر بودن سطح معنی داری آزمون ($Pvalue < 0.05$) برای سایر متغیرهای تحقیق (سرمایه فرهنگی نهاده شده و عینیت یافته)، متغیرهای مذکور از توزیع نرمال تبعیت نمی کنند. نتایج نشان دادند که رابطه معناداری بین سرمایه فرهنگی و راهبردهای مطالعه و یادگیری وجود دارد، همچنین رابطه معناداری بین سرمایه فرهنگی نهاده شده و مؤلفه های اشتیاق و خودنظم دهی وجود دارد، به عبارت دیگر، هر چقدر سرمایه نهاده شده دانشجویان افزایش می یابد، اشتیاق و خودنظم دهی دانشجویان نیز نسبت به بکارگیری راهبردهای مطالعه و یادگیری افزایش پیدا می کند، بنابراین

دانشجویانی که کیفیت محیط خانواده هایشان از نظر فرهنگی بالاتر است، میزان کاربردهای مطالعه و یادگیری نیز در آنان بیشتر می باشد. ولی رابطه معناداری بین سرمایه فرهنگی نهاده شده و مؤلفه مهارت وجود ندارد. بین سرمایه فرهنگی تجسم یافته و هر سه مؤلفه راهبردهای مطالعه و یادگیری (مهارت، اشتیاق و خودنظم دهی) رابطه معنادار وجود دارد. همچنین سرمایه فرهنگی عینیت یافته تنها با مؤلفه اشتیاق رابطه مستقیم و معناداری دارد، بدین معنی که هرچه میزان مصرف کالای فرهنگی در دانشجویان افزایش می یابد، میزان اشتیاق درونی دانشجویان در بکارگیری راهبردهای مطالعه و یادگیری نیز افزایش می یابد (جدول ۴).

جدول ۳- میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر متغیرهای تحقیق

متغیر	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
مؤلفه اشتیاق	۳۶۲	۳/۲۵	۴/۹۲	۳/۹۵	۰/۳۳۰
مؤلفه مهارت	۳۶۲	۳/۱۷	۴/۸۳	۳/۹۲	۰/۳۵۱
مؤلفه خودنظم دهی	۳۶۲	۳/۳۵	۵/۳۵	۳/۸۵	۰/۲۸۱
بعد نهاده شده	۳۶۲	۲	۱۴	۶/۸۷	۲/۷۲
بعد تجسم یافته	۳۶۲	۱۰	۵۱	۳۶/۷۴	۷/۹۴
بعد عینیت یافته	۳۶۲	۲	۲۸	۸/۲۶	۳/۰۷
سرمایه فرهنگی	۳۶۲	۱۶	۷۲	۴۱/۸۷	۱۱/۱۳

جدول ۴- نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای متغیرهای تحقیق (مقدار Z و Pvalue)

متغیر	تعداد	مقدار Z آزمون کولموگروف اسمیرنوف	مقدار Pvalue آزمون کولموگروف اسمیرنوف
اشتیاق	۳۶۲	-۰/۹۶۰	۰/۳۱۶
مهارت	۳۶۲	-۰/۹۱۸	۰/۳۶۸
خودنظم دهی	۳۶۲	-۰/۸۹۲	۰/۴۰۳
نهاده شده	۳۶۲	۲/۱۴۵	۰/۰۰۰
تجسم یافته	۳۶۲	-۰/۷۷۸	۰/۵۸۱
عینیت یافته	۳۶۲	۱/۵۵۸	۰/۰۱۶
سرمایه فرهنگی	۳۶۲	-۰/۷۴۳	۰/۶۳۹

بحث و نتیجه گیری:

شناسایی علل عدم پیشرفت تحصیلی و اتخاذ راهکارهای پیشگیرانه می تواند کمک مؤثری در کاهش افت تحصیلی و در نتیجه بهبود وضعیت جسمی، روانی و آموزشی دانشجویان باشد. ویژگی های فردی و خانوادگی، عوامل هوشی و شناختی، متغیرهای مربوط به طبقه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، نظام انگیزشی و نگرشی و بالاخره ویژگی های شخصیتی و روانشناختی دانشجویان از مهم ترین عواملی هستند که در

سرمایه فرهنگی سهم به سزایی دارند (۵). سرمایه فرهنگی به عنوان شیوه زندگی خانواده ها و الگوی مصرف آنها، منبع مهمی از اشکال فرهنگی است که به نوبه خود منابع آموزشی قابل دسترسی را که منجر به افزایش انگیزه در یادگیری می شود، فراهم می کند. فراگیر زمانی مطالب جدید را یاد می گیرد که مفاهیم جدید منطبق بر ساختار شناختی قبلی وی باشد. ساختارهای شناختی همان راهبردها یا استراتژی های یادگیری هستند که با تسهیل فرآیند یادگیری عملکرد تحصیلی فراگیران را بهبود

می‌بخشند. راهبردهای یادگیری ساختار ساده‌ای دارند که با استفاده از آن فراگیران قادر می‌باشند، مواد آموزشی را سریع‌تر یاد بگیرند؛ بهتر درک نمایند و از همه مهم‌تر این که آن را برای مدت زمان طولانی‌تری در ذهن نگاه دارند. فراگیران با به کار بردن راهبردهای یادگیری در فرآیند یادگیری مشارکت فعال خواهند داشت؛ مطالب جدید را با اطلاعات قبلی خود پیوند می‌زنند و نظارت مستمر بر جریان یادگیری خود پیدا خواهند نمود (۶).

نتایج بدست آمده در این تحقیق نشان دادند که بین سرمایه فرهنگی و مؤلفه‌های راهبردهای مطالعه و یادگیری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بدین معنی که هر چه زمینه‌های خانوادگی، طبقه اجتماعی، سرمایه گذاری‌های گوناگون و تعهدات نسبت به تعلیم و تربیت دانشجویان افزایش می‌یابد، میزان کاربست راهبردهای مطالعه و یادگیری نیز در آنان افزایش پیدا می‌کند. Mahar (۷) سرمایه فرهنگی را به عنوان یک رابطه اجتماعی درون سازه‌وارهای از تعاملات که مشتمل بر دانش انباشته عمل می‌کند و منتهی به قدرت و منزلت می‌گردد، می‌داند.

جانعلی‌زاده و همکاران (۸) نیز نشان دادند که دانش‌آموزانی که با آورده‌های بیشتر و بهتری از سرمایه فرهنگی وارد نظام آموزشی می‌شوند، بهتر قادرند با قواعد بازی نظام آموزشی همراهی کنند. به عبارت دیگر، سرمایه فرهنگی والدین تأثیر قابل توجهی بر موفقیت تحصیلی فرزندان آنها دارد.

نتایج فرضیه‌های پژوهش نشان دادند که سرمایه نهادینه شده با مؤلفه‌های اشتیاق و خودنظم‌دهی رابطه معناداری دارد، ولی با مؤلفه مهارت رابطه معناداری ندارد. به عبارت دیگر، هر چقدر سرمایه نهادینه شده دانشجویان افزایش می‌یابد، اشتیاق و خودنظم‌دهی دانشجویان نیز نسبت به بکارگیری راهبردهای مطالعه و یادگیری افزایش پیدا می‌کند. از آنجایی که سرمایه فرهنگی نمایاننده کیفیت محیط خانواده و مدت زمانی است که والدین برای فرزندان خود صرف می‌کنند (۹)، بنابراین افزایش میزان کاربست راهبردهای مطالعه و یادگیری در دانشجویان با بهبود محیط خانوادگی از نظر سطح سواد در ارتباط است، چنانچه نخستین و اساسی‌ترین محرک رشد و توانایی فرد در زمینه‌های گوناگون خانواده است. اکثر مطالعات نشان داده‌اند که

پیشرفت تحصیلی تا میزان زیادی توسط بنیاد خانواده و تجربه‌های آموزشی تعیین می‌شود (۱۰).

خدایی (۱۱) در سال ۱۳۸۷ به این نتیجه دست یافت که سرمایه فرهنگی والدین احتمال قبولی داوطلبان را افزایش می‌دهد. نتایج پژوهش پورمحسن (۱۲) در سال ۱۳۷۳ نیز نشان داد که بین سطح سواد والدین و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه معناداری وجود دارد. Considine و Zappala (۱۳) بر پژوهش خود به این نتایج رسیده است که والدین دانشجویان مشروط در مقایسه با دانشجویان غیرمشروط سطح تحصیلات کمتری داشته‌اند. یافته‌های پژوهش زاپالا در سال ۲۰۰۲ نشان می‌دهد کسانی که از خانواده‌های سطح پایین هستند، کمتر مطالعه می‌کنند، نسبت به تحصیل نگرش منفی دارند و زودتر ترک تحصیل می‌کنند.

سرمایه فرهنگی در بازتولید ساختار اجتماعی نقش مهمی دارد. سرمایه فرهنگی دانشجویانی که دارای پیشینه‌های طبقاتی بالای متوسط هستند نسبت به دانشجویانی که از طبقات پایین‌تر و معمولی‌تر برخوردارند، بالاتر است بنابراین عمدتاً آموزش‌های عالی بالاتری را نیز دریافت می‌کنند (۱۴). بنابراین آنانی که دارای سرمایه فرهنگی غنی هستند در قیاس با کسانی که سرمایه فرهنگی زیادی ندارند از امکانات آموزشی استفاده بهتری کرده و با محیط آموزشی انطباق بالاتری خواهند داشت (۱۵).

در تبیین یافته‌های فوق می‌توان گفت که والدینی که خود سطح تحصیلات بالاتری دارند از فرزندان خود انتظار موفقیت بیشتری دارند و فرزندان خود را بیشتر راهنمایی و هدایت نموده، و برای آنها امکانات تحصیلی بیشتری فراهم می‌نمایند، فرزندان آنها نیز از خود انتظار بالاتری دارند، اشتیاق بیشتری را به مطالعه نشان داده و تلاش بیشتری می‌نمایند، لذا میزان کاربست راهبردهای مطالعه و یادگیری بالاتری را از خود نشان می‌دهند. اما سرمایه فرهنگی نهادینه با مهارت دانشجویان در بکارگیری راهبردهای مطالعه و یادگیری رابطه معناداری ندارد، به عبارت دیگر، با افزایش سطح سواد و تحصیلات والدین، میزان مهارت دانشجویان در بکارگیری راهبردهای مطالعه و یادگیری افزایش معناداری پیدا نمی‌کند. لطیفی (۵) نیز بیان نمود که سرمایه فرهنگی نهادینه شده با انگیزش پیشرفت تحصیلی ارتباط معناداری ندارد. به عبارت دیگر تحصیلات والدین بر

انگیزش پیشرفت تأثیری ندارد، نتایج تحقیق فوق با یافته پژوهش حاضر همسو است.

در ورود به سال اول متوسطه، عوامل اقتصادی و فرهنگی متقابلاً نقش خود را بازی می‌کنند و این نشان دهنده آن است که از اواخر سال دبیرستان به بعد یعنی دوره‌های دانشگاهی نقش فرهنگی خانواده کاهش می‌یابد و بیشترین تأثیر در افزایش سرمایه فرهنگی را خود فرد دارد که می‌تواند در ارتقاء آن کوشا باشد.

در تبیین یافته فوق نیز می‌توان گفت که عوامل زیادی در مهارت‌های بکارگیری راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دخیل می‌باشند. از جمله عوامل فردی، خانوادگی و آموزشی، ولی تنها با سرمایه فرهنگی نهاده شده و یا به عبارت دیگر، وجود تحصیلات بالای والدین فرد نمی‌تواند در افزایش مهارت یادگیری و مطالعه مؤثر باشد.

بخش دیگری از یافته‌های تحقیق مشخص نمود که سرمایه فرهنگی تجسم‌یافته با میزان کاربست راهبردهای مطالعه و یادگیری (مؤلفه‌های مهارت، اشتیاق و خودنظم‌دهی) رابطه مثبت و معناداری دارد، به عبارت دیگر، هر چقدر که تمایلات و گرایش‌های روانی فرد نسبت به استفاده از کالای فرهنگی افزایش می‌یابد، مهارت دانشجویان در بکارگیری راهبردهای مطالعه و یادگیری نیز بیشتر می‌شود. یعنی مهارت‌ها و فرآیندهای تفکر دانشجویان در تشخیص، کسب و ساختاردهی اطلاعات جدید و مهم بهبود یافته، میزان آمادگی دانشجویان برای امتحانات و چگونگی کاربست اطلاعات و دیگر رویه‌های ارزیابی آنان در آزمون‌ها افزایش می‌دهد.

در تبیین یافته فوق می‌توان گفت که سرمایه فرهنگی تجسم یافته دانشجویان، می‌تواند از طریق دانش فرهنگی و منش‌های آنان افزایش یابد، دانش فرهنگی از طریق آگاهی‌های افراد از نظام‌های نهادی از قبیل سیستم آموزشی و مقررات آن و دانش زبان‌شناختی دانشجویان نیز از طریق آشنایی و دانش تاریخی افراد درباره ادبیات، هنر و موسیقی و درک ارزش آنها افزایش می‌یابد، که می‌تواند مهارت، توانایی، اشتیاق و خودنظم‌دهی دانشجویان را بهبود بخشد.

همچنین نتایج پژوهش نشان داده‌اند که سرمایه فرهنگی عینیت یافته تنها با مؤلفه اشتیاق راهبردهای مطالعه و یادگیری

رابطه مستقیم و معناداری دارد، بدین معنی که هرچه میزان مصرف کالای فرهنگی در دانشجویان افزایش می‌یابد، میزان اشتیاق درونی دانشجویان در بکارگیری راهبردهای مطالعه و یادگیری نیز افزایش می‌یابد. لطیفی (۵) نیز بیان نمود سرمایه فرهنگی عینیت یافته با انگیزش پیشرفت تحصیلی و عملکرد تحصیلی ارتباط معناداری ندارد.

در تبیین یافته فوق نیز می‌توان گفت که با افزایش دارائی‌های فرهنگی مثل وجود کتاب‌های مختلف، اسباب و لوازم استفاده از کتاب، رایانه شخصی، کارهای هنری، میزان حضور افراد در حوادث فرهنگی محیط زندگی خود، باعث افزایش میزان پیگیری این حوادث از طریق رسانه‌ها، استفاده از کالاهای فرهنگی مثل کتاب، کتابخانه می‌گردد که خود می‌تواند موجب بهبود کیفیت و کمیت ارتباطات افراد در فضای خانواده از قبیل بحث‌ها و گفتگوهای آنها درباره اولویت‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، علمی و همچنین فضای اجتماعی و نهادی مرتبط با زندگی جاری افراد خانواده مثل نظام آموزشی فرزندان گردد که می‌تواند در افزایش بکارگیری راهبردهای مطالعه و یادگیری در دانشجویان مؤثر باشد.

محدودیت‌ها:

محدودیت‌های پژوهش به دو دسته محدودیت‌های در اختیار و خارج از کنترل محقق تقسیم می‌شوند.

محدودیت‌های در اختیار:

- کمبود منابع و تحقیقات مشابه قابل دسترس در ارتباط با موضوع تحقیق

- عدم اطمینان از درک درست آزمودنی‌ها از سوالات

محدودیت‌های خارج از کنترل محقق:

- یافته‌های حاضر، بر اساس گزارش دانشجویان از خودتنظیمی‌شان بود. بنابراین نمی‌توان مطمئن بود که دانشجویان واقعاً از آنچه گزارش کرده‌اند، استفاده کرده باشند. شاید برخی از آنها استفاده از راهبردهای مطالعه و یادگیری را گزارش دهند، نه به دلیل این که واقعاً از آن استفاده می‌کنند، بلکه به این علت که آنها آگاهند و دوست دارند آن گونه باشند.

- بایستی در تعمیم نتایج این تحقیق به سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به دلیل محدودیت جامعه تحقیق یعنی

محدود بودن تحقیق به دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی استان گلستان توجه گردد.

پیشنهادات:

با توجه به توصیه‌های سومین کنفرانس بین‌المللی آموزش پزشکی مبنی بر تأکید بر رویکردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان به عنوان یکی از راهکارهای عملی برای بهبود کیفیت آموزش مدنظر قرار گرفته است و از آن جایی که دانشجویان گروه علوم پزشکی در دوران تحصیل خود با حجم بسیار زیادی از دانش و اطلاعات روبرو می‌شوند، برای سامان‌دهی و یادگیری این مطالب نیاز به بکارگیری روشهای صحیح مطالعه و یادگیری دارند.

با توجه به نتایج پژوهش و آشکار شدن رابطه سرمایه فرهنگی با میزان راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان، به مسئولان برنامه‌ریزی آموزش عالی پیشنهاد می‌شود تا متخصصان برنامه‌ریزی سرفصل دروس دانشگاهی، محتوای واحدهای درسی را به گونه‌ای سازماندهی کنند که یادگیری از طریق این راهبردها قابل انتقال باشد. استفاده از رسانه‌های مختلف برای افزایش سرمایه فرهنگی خانواده‌ها و معطوف

کردن توجه مسئولین به سمت ارتقای سرمایه فرهنگی که با سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی صحیح موانع را حل کنند. با توجه به ارتباط سرمایه فرهنگی تجسم یافته با میزان کاربردهای راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان، پیشنهاد می‌گردد با عملیاتی نمودن ماهیت آموزش و تعلیم و تربیت، دانش فرهنگی را از طریق آگاهی‌های افراد از نظام‌های نهادی از قبیل سیستم آموزشی و مقررات آن و دانش زبان‌شناختی دانشجویان نیز از طریق آشنایی و دانش تاریخی افراد درباره ادبیات، هنر و موسیقی و درک ارزش آنها افزایش داد.

سپاسگزاری:

همچنین شایسته است که مدرسین دانشکده‌ها خودکارآمدی و راهبردهای مطالعه و یادگیری ضعیف را در دانشجویان از همان ترم اول از طریق آزمون‌های مختلف شناسایی کرده و مداخلات مناسبی (از قبیل برگزاری دوره‌های آموزشی، تدوین جزوات و بروشورهایی در رابطه با راهبردهای مطالعه و برگزاری کارگاه‌های عملی) را برای یادگیری موفق آنان و تبدیل این گروه از دانشجویان به یادگیرندگان خودکارآمد و راهبردی به کار بندند.

References

1. Fazeli M. Sociology of Music Consumption. *Cultural Studies & Communication* 2006; 2(4):27-53. [In Persian]
2. Karami A. The Assessment Tool Was Developed Learning Strategies and Academic Achievement in Relation to this Strategy. *Journal of Psychology* 2006; 9(36):399-411. [In Persian]
3. Noughani M. The Inequality in Cultural Capital and its Impact on the Pre-college Students' Success in Entering the Higher Education System. *Journal of Education* 2007; 91:71-101. [In Persian]
4. Khadivzadeh T, Seyf A, Valai N. The Relationship of Students' Study Strategies with Their Personal Characteristics and Academic Background. *Iranian Journal of Medical Education* 2004; 4(12):53-61. [In Persian]
5. Latifi S. The Relation Cultural Capital with Achievement Motivation and Academic Performance Student of Tehran University. [MSc Thesis]. Iran, Tehran, Tehran University; 2011. [In Persian]
6. Hosseini shahidi L, Atarodi A, Moghimian M. Evaluation of Students' Use of Learning and Study Strategies. *Ofogh-E-Danesh; Journal of Gonabad University of Medical Sciences* 2005; 11(1):53-60. [In Persian]
7. Mahar C. Pierre Bourdieu: The Intellectual Project. In R Harker, C Mahar, C. Wilkes, (Eds), an Introduction to Pierre Bourdieu. London: Macmillan; 1990.
8. Jaanalizadeh H, khoshfar GH, Sepehr M. Cultural Capital and School Success. An Empirical Evaluation of Theoretical Model 2011; 1(2):83-104. [In Persian]
9. Wong K. Multidimensional Influences of Family Environment in Education. *Sociology of Education* 1998; 71:1-22.
10. Bielby WT. Models of Status Attainment. *Research in Social Stratification and Mobility* 1981; 1:3-26.
11. Khodaie E. The Impact of the Family's Social and Cultural Capital on the Students' Achievement in the Nationwide Entrance Examination for Higher Education in Iran. *Journal of Higher Education* 2008; 1(4):65-84. [In Persian]
12. Pourmohsen M. Examining the Relationship between Academic Performance and Family Literacy. [MSc Thesis]. Iran: Tehran, Allamehtabataba'i University.1994. [In Persian]
13. Considine G, Zappala G. Influence of Social and Economic Disadvantage in the Academic Performance of School Students in Australia. *Journal of Sociology* 2002; 38(2):115-25.
14. Tramonte LJ, Willms D. Cultural Capital and its Effects on Education Outcomes. *Economics of Education Review* 2010; (29):200-13.
15. Crook CJ. Cultural Practices and Socio-economic Attainment: the Australian Experience. 2nd ed. United States: Greenwood Press; 1997.

The Study of the Relationship between Cultural Capital with Students' Learning and Study Strategies in Golestan University of Medical Sciences

Khadijeh Heidari Gorji¹, Negin Jabbari²

Instructor, Golestan University of Medical Sciences¹, Assistant Professor, Islamic Azad University, Gorgan, Iran².

(Received 28 Jan, 2014

Accepted 22 Apr, 2014)

Original Article

Abstract

Introduction: The aim of this research is to study the relationship between cultural capital with Students' learning and study strategies in Gorgan University of medical sciences.

Methods: This research is a kind of descriptive – correlation investigation and has been carried out according to field study. The second to fourth-year students in the fields of medicine, health, nursing and midwifery, medicine and dentistry, studying in Gorgan University of medical sciences. The statistical society of this project includes 765 students. Of those, 262 students based on the table krejcie -Morgan as the sample size and randomly were selected. To measure the variables of the Learning and Study Strategies Inventory Wayne Stein (1987) and cultural capital questionnaires have been used in order to collect the data. In order to evaluate the existence of the relationship and the correlation between the variables and for the prediction of the dependent variable, independent variables through multiple regressions were used to SPSS 16 Software.

Results: The results of the research showed that there was a significant relationship between cultural capital with Learning and Study Strategies. There was a significant relationship between institutionalized cultural capital and Will and Self-Regulation. In other words, whatever the institutional capital increase in students, the students' enthusiasm and self-regulation regarding the use of learning and study strategies increases, therefore, whatever the quality of the students' families from culturally is higher, the application of their learning and study strategies is also higher. But there was not a significant relationship between objectified cultural capital and Skill. There was a significant relationship between institutionalized cultural capital with three dimensions of Learning and Study Strategies (Skill, Enthusiasm, and Self-Regulation). Also there was significant relationship between embodied cultural capital and only enthusiasm. This means that by increasing the consumption of cultural products, the students' desire on the application of learning and study strategies will increase.

Conclusion: Totally, whatever social class, family background, different investment and commitments towards the training and education of student's increases, the application of their learning and study strategies will be increased.

Key words: Cultural Capital, Learning and Study Strategies, Objectified, Institutionalized, Embodied.

Citation: Heidari Gorji KH, Jabbari N. The Study of the Relationship between Cultural Capital with Students' Learning and Study Strategies in Golestan University of Medical Sciences. *Journal of Development Strategies in Medical Education* 2014; 1(2): 9-17.

Correspondence:
Kh. Heidari Gorji
Golestan University of
Medical Sciences.
Gorgan, Iran.
Email:
mheidari554@gmail.com